

Bilal Philips: De Jimi Hendrix van de islam

Leo Kwartan | HP/de Tijd | januari 2006

Het is maart 1991. Op hun bases in Saoedi-Arabië vieren de soldaten van het Amerikaanse leger hun verpletterende overwinning op het Irak van Saddam Hoessein. Ze hebben de wereld versteld doen staan met een vijf weken durend mediaspektakel waarin beelden van *smart bombs*, begeleid door de cactusdroge humor van opperbevelhebber Norman Schwartzkopf, de onbetwistbare militaire superioriteit van Amerika hebben gevestigd. Terwijl de soldaten hun dagen slijten in afwachting van repatriëring, verrijst op een dag een bedoeïenentent tussen de barakken. Wie een kijkje gaat nemen, worden hartelijk verwelkomd door een lange Jamaicaan, een vriendelijk glimlachende veertiger die gekleed gaat als een moslim maar Engels spreekt als een reggaeartiest.

Zijn naam is Abu Ameenah Bilal Philips. Hij is ingehuurd door de *Saudi Arabian Airforce* om, zoals hij zegt, 'het verstoorde beeld dat ze in Amerika van de islam hebben recht te zetten'. Zes maanden later hebben meer dan 3000 Amerikaanse soldaten – mannen én vrouwen – zich bekeerd tot de islam. Wat door de Saoedi's wordt verkocht als een onschuldige cursus interculturele communicatie blijkt in werkelijkheid een geoliede campagne om zieltjes te winnen. Later geeft Philips in een interview toe dat een team van welzijnswerkers dat speciaal daarvoor getraind was, de barakken afging om potentiële bekeerlingen te identificeren en hen vervolgens de tent in te lokken.

Philips stuurde hun namen later door naar islamitische centra in de VS - voor *follow-up*. Tal van veteranen werden op deze manier geronseld om te vechten aan de zijde van hun belegerde moslimbroeders in Bosnië. Philips heeft daar nooit geheimzinnig over gedaan. In augustus 2003 zei hij in het Arabische weekblad *Al-Majallah*: 'Mijn rol beperkte zich tot het

aanmoedigen van de (bekeerde) veteranen om Amerikaanse moslimvrijwilligers te trainen en naar Bosnië te gaan.' Philips' naam is ook in verband gebracht met het ronselen van jihadstrijders voor de Filipijnen en zelfs met de mislukte aanslag op het World Trade Centre in New York in 1993.

Philips ontkent dat. Zijn glansrijke loopbaan lijdt er in elk geval niet onder. Hij maakt tegenwoordig furore op het Arabisch schiereiland waar hij talloze 'informatiecentra' heeft opgezet. Zijn doelgroep zijn de miljoenen Indiërs, Filippino's en Nepalezen die er werken, maar ook westerse *expatriates*. Op radicaal-islamitische websites wordt hij gepresenteerd als een mascotte, het levende bewijs dat op een dag het Westen massaal de islam zal omhelzen. Want als het de voormalige rocker, communist en macrobioot Philips gelukt is de weg naar God te vinden, dan kan de rest van de mensheid dat ook.

'Ja, ik werd ooit communist omdat ik hoopte de wereld te kunnen verbeteren', zegt de nu 58-jarige Bilal Philips. We zitten in zijn kantoor in het Qatar Guest Centre in Doha, de hoofdstad van het piepkleine Golfstaatje Katar. Philips zit op een oude bureaustoel temidden van ongeordende stapels videobanden, religieuze boeken, propagandafolders en vuile theekopjes. Hij draagt het witte kleed van een salafist: slobberig, te kort afgesneden boven zijn blote voeten. Een mutsje danst op zijn kroeshaar. Daaronder het stompe, maar vriendelijke gezicht van een negroïde man, met ogen die zich soms sluiten als die van een kat.

Ik heb net een salvo vragen over mijn religieuze achtergrond afgeslagen. Een arabist die de Koran heeft bestudeerd maar nog altijd niet is bekeerd, is een gewild doelwit. En bekeren, daar houdt Philips zich dag en nacht mee bezig. 'Ik heb geen tijd voor vakantie', zegt hij. 'Vooral niet als je je realiseert hoe weinig tijd je hebt en hoeveel werk er nog moet worden verricht voor de islam.' Toegegeven, hij boekt goede resultaten. In Dubai, waar hij ook een 'informatiecentrum' runde, gingen via hem per jaar zo'n 300 Amerikanen, Australiërs, Britten, Russen, Chinezen, Duitsers, Filippino's en Indiërs over tot de islam.

'De redenen voor mensen om zich te bekeren zijn vaak frustratie en onvrede, naast de behoefte aan een gedegen spirituele basis. Sommigen doen het omdat ze met een moslim willen trouwen en anderen uit pure nieuwsgierigheid', meent Philips. Hij beseft dat je westerse studenten anders tegemoet treedt dan Arabische, omdat westerlingen altijd overal vraagtekens bij zetten. Zo'n 15 tot 20 procent van zijn studenten zijn na hun koranlessen bij Philips zo gemotiveerd dat ze na terugkomst in de VS of Europa inzetten voor de islam. 'Voor mij maakt dat alle koppijn van het doceren goed,' aldus Philips.

Wat zegt hij als studenten hem vragen om advies omdat ze naar Irak willen voor de jihad? 'Dat raad ik ze af', zegt Philips zonder na te denken. 'Kijk, ik betwijfel niet dat er in Irak mensen zijn die strijden voor de zaak van de islam. Maar er zijn er ook die alleen maar om zich heen slaan, met zelfmoordaanslagen op burgers en zo. Ik begrijp het wel, vanuit het oogpunt van frustratie, maar de islam staat het niet toe. Nee, ik zeg dan: probeer iets voor de islam te doen in je eigen omgeving. *Live it!* Ben je wel een praktiserend moslim? Dat moet je je afvragen voordat je naar Irak gaat. Want als je wankel in je geloof staat, wat kan er dan wel niet met je gebeuren daar? Dadelijk sta je op televisie iemands kop d'r af te snijden.'

Philips' sterkste troef is zijn achtergrond. Als bekeerling heeft hij van ver moeten komen. Hij werd in 1947 geboren in Jamaica als Dennis Bradley Philips en groeide op in een christelijk milieu. Zijn grootvader was dominee; zijn beide ouders waren onderwijzers. Toen hij elf jaar was, verhuisde het gezin naar Canada. De discriminatie waardoor het gezin werd getroffen, was een schok voor de jonge Dennis. 'De Canadezen met een Europese achtergrond, en de Europeanen zelf natuurlijk, meenden dat ze boven iedereen verheven waren. Overal hadden ze beschavingen vernietigd, en nu begonnen ze dat goed te praten door hun eigen superioriteit te prediken.'

Het maakte van Philips een antiwesterse activist, en eigenlijk is hij dat nog steeds. Tot op de dag van vandaag kun je hem horen zeggen dat de westerse cultuur, geleid door Amerika, de grootste vijand van de islam is. Hij had het beter naar zijn zin in Maleisië, waar hij een paar jaar als puber woonde. Hij reed er motor, formeerde een rockgroep – hij speelde gitaar - en trad op in nachtclubs. Hij werd 'Jimi Hendrix' genoemd. Zijn ouders adopteerden intussen een Indonesische jongen, een moslim. Maar de islam liet de rocker toen nog volledig koud.

Intussen wilde het op school niet erg lukken. Zijn ouders stuurden Philips terug naar Canada om te studeren. Het waren de roerige jaren zestig. Op de universiteit waar hij ging studeren, ging hij onder in de hippiecultuur. Hij deed mee aan de studentenprotesten tegen de oorlog in Vietnam. Tijdens college-uren gingen de *joints* van hand tot hand, waarbij de docenten gewoon meededen. Tussendoor introduceerden ze Philips tot de ideeën van Marx en Lenin. Hij werd lid van de communistische partij.

Philips bereidde zich zelfs voor op het voeren van de stadsguerrilla die volgens hem onvermijdelijk was wilde de revolutie in Canada slagen. Er moesten strijdcellen worden opgezet. Philips bekwaamde zich als automonteur, want auto's zouden essentieel zijn in de gewapende strijd. Hij overwoog guerrillatraining te gaan volgen in China. Zijn ouders, die niets zagen in de richting die hun zoon was opgegaan, woonden inmiddels weer in Canada. Met zijn vader kreeg Philips hooglopende ruzie. Zijn moeder probeerde die vergeefs te sussen. Boos verliet Philips zijn ouderlijk huis en trok in bij een commune.

Het werd een grote flop. 'Veel van die lui waren verslaafd aan drugs. Ze haalden donaties op voor onze zaak, maar gaven dat grotendeels uit aan feestjes, huur en drugs. Ze leefden als luizen,' meent Philips. Gedesillusioneerd, maar nog altijd geobsedeerd met het idee de wereld te verbeteren, experimenteerde hij met yoga, macrobiotisme en boeddhisme. Totdat een goede vriendin en kameraad uit het communistische milieu zich bekeerde tot de islam. Het was kerstmis 1971. Philips begon zich als een bezetene te verdiepen in de islam. Hij nam geen halve maatregelen. Zijn eerste boek was *Islam: de onbegrepen godsdienst* van Mohammed Qutb, een Egyptische jihadist die politiek asiel had gevonden in Saoedi-Arabië.

'Dit boek had de grootste invloed op mij', zegt Philips. 'Het overtuigde me dat islam de beste aspecten van communisme, kapitalisme, christendom en boeddhisme combineerde.' Zes maanden later was hij moslim. De doorslag gaf een droom waarin God zich aan hem openbaarde. En zoals altijd in zijn leven, nam Philips zijn nieuwe roeping uiterst serieus. Hij stopte niet alleen met roken, drinken en gitaarspelen – hij trad nog altijd op - maar hij reisde zelfs naar Medina in Saoedi-Arabië om daar Arabisch en islam te gaan studeren. Zijn naam

Dennis, afgeleid van Dionysius, de god van de drank, werd ingeruild voor Abu Ameenah, en Jimi Hendrix voor de profeet Mohammed.

Ruim dertig jaar later heeft Bilal Philips het helemaal gemaakt op het Arabisch Schiereiland. Hij is uitgegroeid tot een *celebrity*: doctor in de islam, auteur van meer dan dertig boeken, televisiepresentator. De man die op zijn gitaar ooit moeiteloos in *Hey Joe* soleerde, verdedigt tegenwoordig op zijn website het voltrekken van openbare executies. Hij houdt zich bezig met zaken als gouden kronen in het gebit (afkeurenswaardig) en wat we van joden moeten vinden (misleide geesten). Eigenlijk is Philips de rigide extremist gebleven die hij altijd is geweest: een communist in een *djellaba*.

Hij is alleen met zijn tijd meegegaan. 'Er was een tijd dat er een kapitalistische en een communistische wereld was,' zegt Philips. 'Nu is er alleen Amerika.' En Amerika ziet hij als het bolwerk van het secularisme, de goddeloosheid. 'Ik geloof in een strijd tussen secularisme en islam. De islam is de enige religie die niet aan de secularisering heeft toegegeven. Verder is iedereen overstag gegaan. De clash is onvermijdelijk, maar welke vorm die aanneemt – wereldoorlog, Armageddon, dialoog – dat weet alleen God.'

Ik wil van Philips weten of hij nog wel eens gitaar speelt. 'Nee', zegt hij verbaasd. Waarom eigenlijk niet, dring ik aan. Ik vertel dat ik vroeger ook in een band speelde. Mist hij dan niet de *gigs*, de gillende gitaarsolo's, de geur van metalen snaren aan je vingers en het zweet van al die deinende borsten voor je neus? Philips barst in lachen uit. 'Ach, je moet eerlijk zijn tegen jezelf,' zegt hij. 'Toen ik moslim werd, bleef ik aanvankelijk gewoon optreden. Maar het werd allemaal wat vreemd. Hier stond ik dan, spelend in een nachtclub, iedereen in de band gaat uit z'n dak, terwijl ik in een andere wereld vertoef.'

Een moslim mag dus geen plezier beleven aan gitaarspelen, ook al doet hij dat thuis? 'Klopt', zegt Philips. 'Dat is *haram*, verboden.' Dan buigt hij zich glimlachend voorover. Hij ruikt zijn kans. 'Maar er zijn grotere *harams* en kleinere *harams*. Gitaarspelen is niet hetzelfde als overspel of verkrachting. Als je je daarvan onthoudt en alleen gitaar speelt, is dat alleen zwakheid. En de Koran zegt dat wanneer je je van de grote zonden onthoudt, God je de kleine zal vergeven.'